

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

УДК 340.134

ПРАВАЗАСТОСОВНА ТЕХНІКА: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

В. Косович

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, Україна, 79000,
e-mail: kosovych_v@ukr.net*

Статтю присвячено вивченню дещо нового у теорії права питання, зокрема правозастосовної техніки. Увагу зосереджено на визначенні основних компонентів правозастосовної техніки стосовно індивідуально-правових актів. З'ясовано, що правозастосовна техніка охоплює систему вимог, засобів та правил. Вимоги розмежовано на загальні (цінність, верховенство права, справедливість, обґрунтованість, доцільність) та логічні (відповідність (несуперечність), послідовність викладу тексту, узгодженість, тотожність). Встановлено, що серед засобів правозастосовної техніки необхідно акцентувати на тих, які стосуються змісту індивідуально-правового акта (юридичні конструкції, правові дефініції, правові презумпції, фікції та аксіоми) та його форми (правнична мова, правила структуризації, реквізитні правила). Констатовано, що ефективне використання інструментарію правозастосовної техніки можливе лише за умови наявності системи правил його використання. Такі правила повинні бути закріплені у законодавстві про правові акти, сьогодні поки що у проекті Закону України «Про нормативно-правові акти».

Ключові слова: техніка застосування нормативно-правових актів, індивідуально-правовий акт, засоби формування змісту правозастосовного акта, вимоги до оформлення індивідуально-правового акта, ознаки (властивості) актів застосування права.

Ефективність правового регулювання суспільних відносин залежить від якості нормативно-правового акта як основного джерела права. Це твердження сьогодні стало аксіоматичним. Водночас навіть досконалі нормативно-правові акти стають дієвими засобами правового впливу лише за умови наявності юридично визначеного механізму їх застосування на практиці. Тому передусім постає питання вивчення арсеналу правозастосовної техніки, питання, яке у контексті юридичної техніки сьогодні майже не вивчене.

Правозастосовну діяльність розглядають чи не у всіх навчальних посібниках з теорії права і держави. Окремі дослідження з цієї тематики проводили такі вчені, як М. М. Вопленко, І. Я. Дюрягін, В. В. Лазарев, І. Л. Невзоров, П. О. Недбайло, М. К. Маліков, Б. В. Малишев та інші. Науковці акцентували на вимогах до правозастосування, загальній характеристиці стадій правозастосування та правозастосовних актах. Правозастосовну техніку ж при цьому безпосередньо не розглянуто. Тому основним завданням нашого дослідження є вивчення основних та визначальних компонентів техніки застосування нормативно-правових актів.

Задля реалізації визначеної мети вважаємо за доцільне охарактеризувати, насамперед, ті елементи юридичної техніки, які пов'язані з індивідуально-правовими актами (оскільки саме останні покликані забезпечити права, інтереси та потреби суб'єктів права у конкретних правовідносинах).

На наше переконання, застосування юридичних норм містить два інструментально-процесуальні компоненти: правозастосовну техніку та правозастосовну технологію. Правозастосовна техніка матеріалізується у правозастосовних актах, а правозастосовна технологія у безпосередній юридично регламентованій діяльності суб'єктів, наділених правом застосовувати юридичні норми. У цьому дослідженні ми акцентуємо увагу на *правозастосовній техніці* як системі вимог, правил, засобів оформлення саме *правозастосовних актів*.

Дослідження правозастосовної техніки доцільно розпочати зі з'ясування змістовного навантаження понять, через поєднання яких сформульовано це правоположення, тобто того, що таке правозастосовний акт та юридична техніка. Правозастосовний (індивідуально-правовий акт) – це спосіб зовнішнього вираження формально обов'язкового правила поведінки індивідуального характеру, яке підтверджує, встановлює, змінює або скасовує суб'єктивні юридичні права й обов'язки персоніфікованих суб'єктів у конкретній життєвій ситуації [8, с. 171]. Юридична техніка – це сукупність способів і прийомів, умінь і навичок формування й ефективного використання механізму юридичного регулювання у праворегулятивній практиці [8, с. 200]. Об'єднавши ідейний зміст цих двох понять, можна запропонувати й «пробне» визначення правозастосовної техніки: сукупність способів і прийомів, умінь і навичок формалізації правил поведінки індивідуального характеру персоніфікованих суб'єктів у конкретній життєвій ситуації.

Індивідуально-правові акти є одним із різновидів правових актів, до яких належать і нормативно, і інтерпретаційно-правові акти. Тому, вочевидь, техніка розробки актів застосування права повинна б мати якісь спільні ознаки з технікою нормопроекування та технікою правоінтерпретації. Візьмемо для зіставлення техніку нормопроекування, яка сьогодні є найбільш дослідженою та апробованою. Проект Закону України «Про нормативно-правові акти» [7] містить два розділи, пов'язані з техніко-технологічними аспектами правотворення: розділ III «Техніка нормопроекування» та розділ IV «Нормотворчий процес». Такий підхід розробників цього законопроекту заслуговує підтримки та є одним із аргументів на користь розмежування правозастосовної техніки і правозастосовної технології. У цьому законопроекті також ідеться і про реалізацію, застосування та тлумачення права (питання правозастосування, на жаль, зводиться лише до регламентації способів подолання прогалин у нормативно-правових актах та суперечностей між ними).

Розділ третій «Техніка нормопроекування» згаданого законопроекту вказує на те, що техніка зводиться до системи вимог, яким має безпосередньо відповідати проект нормативно-правового акту, а саме: загальним вимогам, вимогам щодо структури, термінологічним та текстуальним вимогам. Ці вимоги можна екстраполювати, вочевидь, і на правозастосовні акти, які мають письмову форму виразу (звичайно, із врахуванням особливостей таких актів).

У попередніх дослідженнях ми уже з'ясували, що спектр компонентів інструментарію нормопроектної техніки, визначений проектом Закону України «Про нормативно-правові акти» щодо створюваних нормативно-правових актів, явно недостатній: стосується тільки формальних аспектів проектування нормативно-правових актів і потребує доповнення засобами, які слугують основою для формування його змісту. Опираючись на раніше проведені дослідження, констатуємо, що техніка творення (проекування) нормативно-правових актів охоплює систему засобів, які слугують основою для визначення змісту та зовнішнього оформлення останнього.

До змістовних повинні належати такі вимоги та засоби:

а) загальні вимоги (законності, відповідності нормам моралі, доцільності, обґрунтованості, ефективності, своєчасності, стабільності, економічності, реальності, оптимальності [10, с. 117–121]) передбачають наділення нормативно-правових актів властивостями, без яких вони не здатні належно забезпечувати правове регулювання суспільних відносин;

б) логічні вимоги сприяють єдності, узгодженості, послідовності, наступності нормативних приписів, закріплених у нормативно-правових актах;

в) засоби формування змісту: *принципи права* (власне як засоби нормотворчої техніки) відображають основні засади, на яких ґрунтуються нормативно-правові приписи; *правові конструкції* забезпечують стабільність і економічність права; *правові дефініції* використовуються нормопроектантами з метою тлумачення термінів; *правові презумпції, правові фікції та правові аксіоми* слугують додатковими засобами для моделювання правових норм.

До змістовних повинні належати такі вимоги та засоби:

а) *юридична термінологія* та правила її використання (мовні правила); б) *структура правового акта* (частини, позначення складових, додатки, посилання і т. д.);

в) *реквізити* як невіддільна частина правових документів.

Постає резонне запитання: чи є усі названі вимоги, засоби та прийоми техніки проектування нормативно-правових актів властивими техніці формування актів застосування права? Для відповіді на це запитання спочатку розглянемо ті компоненти юридичної техніки, на які звертають увагу науковці, всебічно вивчаючи правозастосовні акти (насамперед ті, що мають документовану форму вираження). С. С. Алексєєв зазначає, що кожний акт застосування права є актом-документом. У ньому є текст, який складають відповідно до вимог юридичної техніки, у тому числі відповідно до вимог використання юридичної термінології, певних юридичних конструкцій. Зокрема, у правозастосовному акті є реквізити (назва, підпис, дата), чітка структура, використовуються своєрідні формули юридичної мови – стандартні вирази [1, с. 126]. Т. В. Кашаніна вважає, що інструментарій, який становить зміст юридичної техніки (у тому числі й правозастосовної) поділяє на шість груп: правила досягнення соціальної адекватності права (змістовні правила); структурні правила; формальні (реквізитні правила); правила логіки; мовні правила; процедурні правила [4, с. 35]. Б. В. Малишев звернув увагу на логічну побудову правозастосовного акта [5, с. 14]. Часто правники вказують на те, що правозастосовний акт має мати чітко визначену структуру: вступну, описову, мотивувальну та резолютивну частини [3, с. 724]. Серед вимог, яким мають відповідати акти застосування права, також називають і вимоги обґрунтованості, законності та доцільності [9, с. 405]. Хоча варто зауважити, що основні вимоги до актів застосування права випливають із їхніх основних властивостей (рис, ознак, якостей тощо), які виділяють чи не усі учені. Так, П. М. Рабінович дискутує про такі властивості правозастосовних актів: приймаються органом держави або уповноваженим суб'єктом; формально обов'язкові стосовно персонально визначених суб'єктів; вміщують індивідуальні приписи, вичерпуються одноразовою реалізацією; не мають зворотної дії у часі [8, с. 171]. Про певні правила правозастосовної техніки можна говорити, беручи до уваги й існуючі категорії правозастосовних помилок.

Наведене ілюструє, що переліки компонентів нормопроектної та правозастосовної техніки формально (принаймні за назвами) значною мірою «перегукуються». Аналізуючи практику правового регулювання, можна знайти чимало прикладів

зовнішньої тотожності характеризованих різновидів правових актів та інструментарію, використаного для їх формування, наприклад, між указами Президента України нормативного та ненормативного (індивідуально-правового) характеру (Указ Президент України від 29.03.2016 року № 122 «Про звільнення в запас військовослужбовців строкової служби, строки проведення чергових призовів та чергові призови громадян України на строкову військову службу у 2016 році» та Указ Президента України від 19.01.2016 року № 15 «Про ліквідацію та утворення місцевих загальних судів»). Для нефахівця відмінність між ними полягатиме хіба що в обсязі. Хоча згадані різновиди технік, вочевидь, повинні мати свої особливості, наприклад, явні розбіжності структур нормативно-правового та індивідуально-правового актів. Тому акцентуємо саме на загальних рисах інструментарію правозастосовної техніки (для їх детального опису потрібно провести спеціальне дослідження).

Насамперед, засоби правозастосовної техніки доцільно розмежувати аналогічно до нормопроектної техніки на ті, які стосуються змісту, і ті, що є основою для певного документування індивідуально-правових актів. Перші мають загальний характер для різних категорій правозастосовних актів. Другі пов'язані галузевою специфікою та особливостями певних видів правозастосування. Тут варто погодитися з думкою С. С. Алексєєва, що особливості правозастосовних актів та вимоги до них вивчають спеціальні юридичні науки процесуального права: кримінального процесу, цивільного процесу, адміністративного процесу [1, с. 126].

Розпочнемо з характеристики змістовних засобів, оскільки останні є певною мірою універсальними. Змістовні начала індивідуально-правового акта мають ґрунтуватися на тих його *ознаках (властивостях)*, які виокремлюють цей акт з-поміж інших категорій правових актів. Інакше правозастосовний документ може отримати «статус» іншого юридичного акта, наприклад, нормативно-правового. Ознайомлення з Єдиним державним реєстром нормативно-правових актів України ілюструє приклади, коли індивідуально-правові акти реєструються як нормативні¹, що зумовлює нехарактерні для них вимоги щодо форми, структури, чинності тощо.

Стаття 3 Конституції України встановила, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнано в Україні найвищою соціальною цінністю, а права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Похідною від задекларованого Основним Законом завдання сучасної держави є визначальна вимога до сучасного права (і до правозастосовних актів зокрема) – соціальна спрямованість правового регулювання. У призмі особливостей індивідуально-правових актів соціальна спрямованість охоплює низку вимог. Насамперед, соціальність актів застосування права полягає у їх *цінності* для забезпечення прав персоніфікованих суб'єктів у конкретних правовідносинах. Наприклад, рішення органу місцевого самоврядування про надання особі земельної ділянки під забудову. Звичайно складніша ситуація, коли акт застосування права має вирішити спір між двома чи декількома суб'єктами, і, вочевидь, деякі з них будуть не задоволені результатами вирішення справи. Однак цінність і у цьому випадку не зникає, а є особливою.

¹ Див, наприклад, внесені до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів України 27.08.2010 року, розпорядження Кабінету Міністрів України № 1674-р від 18.08.2010 року. «Про перейменування Маріупольського державного гуманітарного університету» та № 1691-р від 18.08.2010 року. «Про внесення змін до складу Експертно-аналітичної ради з питань участі держави у капіталізації банків».

Соціальна адекватність правозастосування значною мірою реалізується через дотримання вимоги забезпечення *верховенства права*. Досягнути її повної імплементації у континентальній правовій системі тяжко. Наприклад, чи можна вести мову про верховенство права, якщо рішення суду є законним, однак не гуманним з огляду на ідеї пріоритетності прав людини. О. В. Петришин зазначає, що принцип верховенства права передбачає поглиблення усталеного для вітчизняної юриспруденції принципу законності, який тлумачився винятково як формальне дотримання вимог законодавства, за посередництвом адаптації до змісту правової форми змістовних правових чинників – конституційних положень як норм основного закону, міжнародних стандартів прав і основоположних свобод людини [6, с. 140].

Загальновизнано, що правосуддя (а це чи не основний різновид правозастосовної діяльності, спрямованої на захист прав людини у сучасній державі) ототожнюється зі *справедливістю*. Соціум оцінює діяльність судової влади залежно від рівня реалізації цієї вимоги в судових актах. Вочевидь саме претензії щодо справедливості судових рішень стали причиною існуючої сьогодні недовіри українського суспільства до суду. Справедливість звичайно категорія оцінна, суспільно-правове явище, яке потребує всебічного розгляду, однак вона невіддільна від правозастосування.

З-поміж вимог до змісту індивідуально-правового акта варто звернути увагу на виділені науковцями вимоги законності, обґрунтованості та доцільності. Їх частіше пов'язують із процесом правозастосування. На нашу думку, ці вимоги можна розглядати як щодо самої правозастосовної діяльності, так і щодо її результатів.

Законність актів застосування права полягає у тому, що закріплені у них владні веління, які встановлюють права та обов'язки персоніфікованих суб'єктів у конкретних правовідносинах, приймають на основі норм чинного законодавства.

Обґрунтованість у проєкції на правозастосовні акти можна трактувати, як відповідність правозастосовних оцінок всебічно та об'єктивно з'ясованим фактичним обставинам справи.

Доцільність як компонент правозастосування визначив ще П. О. Недбайло: «Доцільність у застосуванні правових норм є така їх реалізація, за якої не просто досягається мета закону, що полягає у певних матеріальних або соціально-культурних результатах, але найбільш повно досягається ця мета у конкретних, історично визначених умовах місця та часу» [2, с. 199]. Стосовно актів застосування права її можна конкретизувати, як прийняття у нормативно визначених межах індивідуально-владного веління, яке б максимально відповідало інтересам та потребам суб'єктів конкретних правовідносин.

Інші вимоги є додатковими і визначаються особливостями певного виду правозастосовної діяльності, наприклад, процесуальні вимоги до судових рішень чи змістовне наповнення ненормативних актів органів місцевого самоврядування.

Важливе значення для змістовної досконалості правозастосовних актів має дотримання у них логічних правил. Б. В. Малишев зазначив, що логічна побудова правозастосовного акту становить силогізм, у якому роль великої посилки відіграє норма права, а малої посилки – конкретна життєва ситуація [5, с. 14]. Окрім того, можна дискутувати про інші логічні вимоги. *Відповідність (несуперечність)* індивідуального припису змісту юридичної норми, на основі якої він прийнятий, особливо у випадку застосування формально невизначених норм. *Послідовність викладу тексту* – констатація встановлених фактичних обставин справи та їх правове оцінювання, перехід від конкретних оцінок до загальної оцінки, причинно-наслідковий зв'язок між аргументами та висновками тощо. *Узгодженість* різних

оцінок фактичних обставин справи у випадку, коли правозастосовний акт встановлює правовий статус різних суб'єктів у межах конкретних правовідносин. *Тотожність* правозастосовних оцінок в однакових правовідносинах, наприклад, судових рішень щодо однорідних справ (хоча звичайно така тотожність не має бути абсолютною).

Своєрідне місце серед засобів змістовного наповнення індивідуально-правових актів займають *юридичні конструкції*. Йдеться про змістовно та логічно пов'язані сталі правоположення (своєрідні шаблони), що слугують основою для формулювань у індивідуально-правовому акті. Яскравим прикладом цього можуть бути судові рішення.

Правові дефініції використовують в актах застосування права по-особливому. Йдеться про формулювання дефінітивності, коли констатація певних фактів чи їхнє оцінювання відбувається шляхом виділення їх основних сутнісних ознак.

Стосовно використання *правових презумпцій, фікцій та аксіом*, як засобів саме правозастосовної техніки, то тут треба проводити спеціальні дослідження. На загал, на нашу думку, ними можуть оперувати суб'єкти застосування юридичних норм у мотивувальній частині правозастосовних актів, наприклад, посилатися на принципи права, які сьогодні практично стали правовими аксіомами.

Належне використання охарактеризованих вище компонентів правозастосовної техніки є важливою передумовою запобігання змістовним правозастосовним помилкам.

Більш вираженими і зрозумілими для сприйняття є засоби правозастосовної техніки, які слугують основою для форми індивідуально-правових актів: юридична мова, правила структурування та вимоги стосовно реквізитів.

Питанням *правничої мови* (термінології) сьогодні приділено значну увагу з боку науковців та практиків, найбільше щодо мови нормативно-правових актів. Наявний масив напрацювань стосовно мови нормативно-правових актів можна значною мірою екстраполювати і на мову індивідуально-правових актів. Наприклад, передбачені проектом Закону України «Про нормативно-правові акти» вимоги до мови нормативно-правових актів (ст. 9 – ясність, чіткість, зрозумілість та ст. 24 – викладатись офіційно-діловим стилем) у повному обсязі стосуються й мови індивідуально-правового акта.

У літературі зазначено, що правозастосовні акти-документи мають чітко визначену *структуру*. Зазвичай, вони складаються з трьох взаємопов'язаних частин: вступна, мотивувальна, резолютивна [5, с. 17]. Вочевидь у різних категоріях індивідуально-правових актів вони мають свої особливості. Для визначення універсальних та видових особливостей структурних елементів актів застосування права необхідно однак провести окреме дослідження.

Реквізити індивідуально-правового акта є його невід'ємною формалізованою складовою. Видові особливості цих актів визначають переліки реквізитів, що мають у них міститися.

Окреслений вище перелік вимог, засобів та правил правозастосовної техніки сьогодні є переважно теоретичним. Задля створення об'єктивних передумов його реалізації у практиці правового регулювання (як і у випадку з нормопроектною технікою) правила використання правозастосовного інструментарію мають бути нормативно-закріплені і, насамперед, у Законі України «Про нормативно-правові акти» (нині поки що у проекті).

Підсумовуючи наведене, можна констатувати, що правозастосовна техніка – це система вимог, засобів та правил, необхідних для створення індивідуально-

правових актів. Вимоги розмежовуються на загальні та логічні; засоби на ті, які слугують змістовною та формальною основою цих актів. Для дотримання вимог та належного використання засобів необхідно сформулювати систему правил. Вказане ілюструє широкий спектр теоретико-практичних питань, які потребують подальшого детального вивчення.

Список використаних джерел

1. Алексеев С. С. Право: азбука – теория – философия: Опыт комплексного исследования. Москва: Статут, 1999. 712 с.
2. Кашанина Т. В. Юридическая техника в сфере частного права (Корпоративное и договорное нормотворчество): учеб. пособие. Москва: Норма, 2009. 288 с.
3. Малишев Б. В. Застосування норм права (теорія і практика): навч. посібник / за заг. ред. Б. В. Малишева. Київ: Реферат, 2010. 260 с.
4. Недбайло П. Е. Применение советских правовых норм. Москва: Госюриздат, 1960. 512 с.
5. Общая теория государства и права. Академический курс. Т. 2: Право / отв. ред. М. Н. Марченко. Москва: Норма, 2007. 816 с.
6. Петришин О. В. Проблеми соціалізації правової науки // Право України. 2010. № 4. С. 140.
7. Про нормативно-правові акти: Проект Закону України, внесений народним депутатом України Ю. Мірошниченком (реєстраційний № 7409 від 01.12.2010 р.). URL: search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/.../JF5PT00I.html.
8. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посібник. Вид. 10-е, доповнене. – Львів: Край, 2008. 224 с.
9. Теория государства и права / под ред. В. М. Корельского и В. Д. Первалова. Москва: Норма, 2003. 616 с.
10. Шутак І. Д. Юридична техніка: навчальний посібник для вищих навчальних закладів / І. Д. Шутак, І. І. Онищук. Івано-Франківськ: Коло, 2013. 496 с.

References

1. Alekseev, S. (1999). *Law: the alphabet – theory – philosophy: Experience of complex research*. Moscow: Statut.
2. Kashanina, T. (2009). *Legal technique in the field of private law (Corporate and contractual rule-making)*. Moscow: Norma.
3. Malyshev, V. (2010). *Application of the law (theory and practice)*. Kuiv: Referat.
4. Nedbaylo, P. (1960). *The application of Soviet legal norms*. Moscow: Gosyurizdat.
5. Marchenko, M. N. (Eds.). (2007). *The General theory of state and law. An academic course*. Vol. 2: Law. Moscow: Norma.
6. Petryshyn, A. (2010). Problems of the socialization of legal science. *Pravo Ukrainy*, 4, 140.
7. Pro normatyvno-pravovi akty: Draft law of Ukraine, submitted by people's Deputy of Ukraine Yuri Miroshnichenko (registration No. 7409 from 01.12.2010). . Retrieved from: search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/.../JF5PT00I.html.
8. Rabinovich, P. (2008). *The General theory of law and state*. Lviv: Krai.
9. Karelskyi, V. M. & Perevalov, V. D. (Ed.). (2003). *Theory of state and law, under the editorship of*. Moscow: Norma.
10. Shutak, I. (2013). *Legal technique*. Ivano-Frankivsk: Kolo.

Стаття: надійшла до редакції 01.03.2017
прийнята до друку 22.03.2017

LAW ENFORCEMENT EQUIPMENT: GENERALLY-THEORETICAL CHARACTERISTIC

V. Kosovych

*Ivan Franko National University of Lviv
1, Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine,
e-mail: kosovych_v@ukr.net*

The article is devoted to the study of new question in the legal theory – enforcement technology. Enforcement technology covers two components of law enforcement: enforcement process and its result – enforcement actions. It is focused on identifying the basic components of enforcement technology concerning acts of law application. It was found that law enforcement includes the system of requirements, rules and tools, needed to create individually-legal acts. The requirements are delineated on general (value, rule of law, justice, reasonableness, appropriateness) and logical (compliance (consistency), the sequence of the text statement, coherence, and identity). To our opinion, the main emphasis should be on social direction of the acts of law application, which lies in their value for providing the rights of specific personalized entities in specific relationships and common and logical requirements should assist the specializations of such acts. It is also found that among the means of enforcement technology we should focus on those relating to the content of individually-legal act (legal structures, legal definition, legal presumptions, fictions and axioms) and its form (legal language, rules structuring, essential rules).

Content tools facilitate meaningful fullness and completeness of law acts (they also provide its social orientation). Formal instead serve as an important prerequisite for the proper legal registration of the legal document. A brief description of each of signed tools is offered and the main areas of their studies exactly in the prism of properties of individually-legal acts are circumscribed. It is noted that the implementation of signed requirements and means of enforcement acts should be done according to the system of individualized for these rules. For example, today rules of structuring of enforcement decisions recognized by scholars and practitioners gained axiomatically character.

Comparative analysis illustrates that lists of components of law enforcement equipment, at least formally obtained, largely correspond to elements of law-making technology. Analysing the practice of legal regulation, we can find many examples of foreign identity between them, for example, among the decrees of the President of Ukraine normative and non-normative (individually-legal) character, that obviously convince about systematical legal regulation of social relations in the modern state.

The list of requirements to individually-legal acts, tools and rules of their use during the process of the creation of such acts, should be established in legislation about the normative-legal acts, today just in the sixth section «Implementation of the normative-legal acts» the draft of the Law of Ukraine «About the normative-legal acts».

Keywords: law enforcement equipment, individual legal act, the means of forming the content of the enforcement act, requirements for registration of individual legal act attributes (properties) of acts of law.